

מראי מקומות - יבמות

מ:

א. והאחין מותרין

ולכאנ' יש לעי', אף דהאחין לא עשו חליצה לאשה זו, ולכן אינן אסורין לקרובותיה מדין קרובות חלוצה, אבל למ"ד יש זיקה, הא כבר היו אסורין בהן מדין זיקה, וכמו דאמר' דלמ"ד יש זיקה אף אם השומרת יבם מתה, עדיין אסור באמה, מ"ש אם נעשה לה חליצה, הא אמר' נאסרה על האיסור שנעשה ע"י הזיקה. ומכאן הוכיח האמרי משה (ז', כ"ה) והאור שמח (קונט' זיקה אות ט"ז) דכשנעשה יבום או חליצה ע"י א' מהאחין עם א' מהצרות, נתברר דרך לאח זה ולצרה זו היתה הזיקה, ושאר האחין והצרות לא היו זקוקין כלל, ולכן שפיר מותרין האחין בקרובותיה לאחר חליצה. משא"כ לאחר מיתתה, כיון שאילו הי' חי אפשר הי' מייבם, אין נתברר הזיקה לשום א' מהן (וכע"ז ממש כ' הריטב"א לעיל דף ל', ע"ש).

אולם ע' באמר"מ שם בהמשך (אות כ"ז), שכ' לבאר באופ"א, דמה דמותר בקרובות החלוצה הוא משום דנעקר הזיקה למפרע, בין מהחולץ והחלוצה ובין מכל האחין והצרות, ולכן מעיקר הדין אין איסור קרובות, אולם כיון דמעיקרא היו זקוקים לכולם, א"כ הותר איסור אשת אח לכולם, וע"ש באריכות מה שביאר בזה.

ב. ואסור בצרת קרובת חלוצתו

נח' רש"י ותוס' בביאור המשנה והגמ', דרש"י ס"ל דמיירי דאחות החלוצה נשואה לנכרי וצרה עמה, וצרה זו אסורה. וטעם האיסור מבואר בגמ', דכיון דאחותה הולכת עמה לב"ד כשהיא חולצת, חיישינן שמא מחלפא, ואיכא דסבר דאחותה היא החלוצה. וכיון שכן, סוברים העולם דאחותה וצרתה היו נשואין להאח, וממילא דגם הצרה היא אשת אחיו, ולכן גזרו ואסרוה. ותוס' תמהו ע"ז, דהא אם מתה החלוצה, אחותה שריא, ולמה, הא טועים לומר שהיא עצמה החלוצה, וא"כ איך תהי' מותרת במיתת אחותה. ובשיעורי ר' דוד פוברסקי (אות שכג) הביא מש"כ הרמב"ן והרשב"א ליישב דעת רש"י,

דא"א לגזור על אחות חלוצתו יותר מעל אחות גרושתו, וכיון שאחות גרושתו מותרת לאחר מיתה, ע"כ דאחות חלוצתו נמי מותרת. והק' הגר"ד, הא ע"כ גזרו טפי מאחות גרושתו, שהרי באחות גרושתו אין איסור צרה, אבל כאן גזרו איסור צרה ג"כ, וא"כ אמאי קשה אם גזרו גם לאחר מיתה מחמת גזירה זו. וביאר, דעיקר הגזירה הי' שתהי' אחות חלוצתו אסורה כמו אחות גרושתו. אלא דמשום החשש מיחלפא הוסיפו על התקנה, שגם צרתה תהי' אסורה. אבל זהו כל היכא ששייך עיקר הגזירה, דהיינו האיסור של אחות חלוצתו אטו אחות גרושתו. אבל לאחר מיתת החלוצה, דעיקר התקנה אטו אחות גרושתו לא שייך עוד, בזה לא אמר' דגזרו משום מיחלפא גרידא, אלא היכא דלא שייך עיקר התקנה, בזה לא גזרו כלל.

ג. לא, משום מיתנא, דה"ל כלת בנו

הק' הריטב"א, אם כל האיסור הוא משום המת, א"כ למה תנינן המשנה משום חולץ. ות' דאע"ג דלא צריך להא, איצטריך למילף מינה לעריות ושניות דעלמא, דשייכי משום חולץ לחודי'.

ד. וקתני אחיו מן האם

פרש"י, שהי' החולץ והמת אחין בין מן האב ובין מן האם, ומיירי שהי' לשניהם אח מן האם שלא הי' מן האב. והק' המהרש"א, למאי דבעי למימר דאחיו מן האם ומשום מיתנא, א"כ אפי' אם לא הי' אח של החולץ כלל, אלא רק של המת, והחולץ לא הי' אלא אחיו של המת מן האב, סגי, ול"ל למימר שהיו אחים בין מן האב ובין מן האם, וכן יש להק' לקמן לענין אבי אמו, למה צריך לומר דהוי אמו של החולץ, והניח בקו'. וע' בערוך לנר שתי' ע"פ דברי הריטב"א הנ"ל, דאע"ג דלא צריך להא, מ"מ איצטריך למילף מינה לעריות ושניות דעלמא.